

BISERICA și ȘCOLA.

Fóia bisericescă, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacțiunei

„BISERICA și ȘCOLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Nr. 76. M.

Adresa de condolență

a episcopatului bisericii greco-orientale române, din
incidentul decedării arhiducelui Carol Ludovic.

Maiestatea Vóstră Cesareă și Apostolică-Regescă!
Preagrațióse Dómnne!

Cu adêncă mișcare în suflet și cu inimă sfă-
șiată de durere am primit eu și episcopatul bisericii
gr. orientale române din patrie, împreună cu totali-
tatea organelor, cler și mireni, părtași în guvernul
bisericesc, nunciul trist despre pierderea, care tocmai
sub decursul sărbătorilor iubilare o ați îndurat Ma-
iestatea Vóstră, preainalta casă domnitóre, întrégă
monarchia, în special patria și biserica nóstră, prin
neașteptata decedare în ziua de eri a Alteței Sale
cesare și regesci, a Domnului Archiduce Carol Ludo-
vic, carele era cel mai aprópe de tronul preainalt și
de gloriósa corónă regală.

În durerea nóstră adêncă pentru acéstă pierdere
mare, tótă atențiunea ni o atrage asuprá-și casul
trist; momentul surprinderii sguduitoare ne innécă
graiul, și un singur simț deprimătoriu ne preocupă,
care ne revócă în sufletul nostru o serie întrégă de
perderi grave, ce le-a suferit de un timp incóci
preainalta casă domnitóre și cu ea toți supuși cre-
dincioși ai Maiestății Vóstre, tocmai când basa cea
mai sigură a speranțelor nóstre pentru consolidarea
statului și pentru binele comun o căutam în întări-
rea internă a preainaltei case domnitóre cea cu inimă
pentru fericirea popórelor sale.

Când îmi iéu voie cu acestea a depune prea-
umilit la treptele tronului preainalt al Maiestății
Vóstre și în numele clerului și poporului întreg, cele

mai sincere simțuri dureróse ale episcopatului acestei
biserici asupra casului de doliu neașteptat, cu senti-
mentele nealterabile de fidelitate și alipire omagială
cătră Maiestatea Vóstră, implor și implorăm cu toții
grația lui Dumneșeu celui ce direge sórtea princi-
pilor și a popórelor: ca pe Maiestatea Vóstră, cu
preainalta casă domnitóre și cu monarchia întrégă,
să Ve mângăie în acéstă pierdere mare cu darurile
sale cele abundante, și să Ve ferescă pentru tot-
deuna de asemenea lovituri neașteptate!

Care de altmintrea rămân cu cea mai profundă
reverență omagială

În Sibiiu, la 20 Maiu, 1896.

Al Maiestății Vóstre

credincios supus:

Archiepiscop și metropolit greco-oriental român,
Miron Romanul, m. p.

Instalarea

I. P. S. Sale Archiepiscopului și Metropolitului din
Bucovina **Arcadiu Ciupercovici**, — s'a efeptuit în
19 Mai cu deosebită solemnitate.

La 8 óre o deputațiune de șese înși — trei
preoți și adecă archim. Filipovici, protop. G. Bal-
moș și Dr. prof. teolog. Voiuțchi, și trei lumeni:
I. cav. de Tabora, Dr. Volcinski și adm. sup. de
postă Ciuntuléc — au plecat la Reședința mitropoli-
tană se aducă pe Mitropolitul Arcadie. Spre 8^{1/2}
veni Mitropolitul într'o caléscă cu patru cai albi,
fiind pe drum cu multă evlaviă salutat de cătră lu-
mea, ce făcea spalir pe trotoare și aștepta venirea
inaltului prelat.

La portalul catedralei, care era cu deosebit gust
decorat, a fost întâmpinat I. P. S. Sa de cătră preoți
îmbrăcăți în ornate, ér cari nu aveau să liturghi-
sescă erau îmbrăcați în gală și cu potcapiu. Un bata-

lion de infanteriă reg. 41 trase cordone în curtea bisericeii și pe stradă sub comanda maiorului Bilecki. Dela portal până în naosul bisericeii, Metropolitul, cu cârja arhierescă în mână și îmbrăcat într'o mantie bogată și grea de mătăasă, a fost condus între cântece esecutate de către teologi, membri ai Academiei ortodoxe. La această ocaziune Academia ortodoxă a arătat lunei, că-este la înălțimea misiunii ei.

În mijlocul bisericeii, pe amvonul ambulant, Metropolitul a fost îmbrăcat de către preoți în ornatele bisericești, ăr deputațiunea amintită a mers să aducă și pe președintele țerii contele Goëss. În sunetul campanelor și impușcăturile de săcălușuri fu adus contele Goëss ca comisar împărătesc. La ușa bisericeii îl așteptă Metropolitul cu cârja arhierescă în mână, și încunjurat de preoțime și mireni, și-l conduse la tronul împărătesc din aripa stângă, ăr Metropolitul s'a urcat pe amvonul ambulant din mijlocul bisericeii.

Catedrala era îndesuită de lume, toate oficiile, diferite corporațiuni, preoțimea din oraș și de pe la sate, — toți în partea dreaptă a naosului și în pronaos, damele în aripa stângă a naosului.

Contele Goëss puse apoi pe consilierul Pompe de ceti decretul, prin care este autorizat a fi comisar imperial la instalare mai întâiu în limba germană apoi în cea română și rutenă. După aceea însărcinată pe consilierul Pompe să citească decretul de denumire întru Metropolit a lui Arcadie Ciupercovici în limba germană, pe consilierul Balmoș în limba română și pe funcționarul guvernului Svoracovschi în limba rutenă. Salve de batalion și de săcălușuri erau ecoul cetirii decretului de denumire, acompaniate de sunetul campanelor. Apoi contele Goëss recomandă pe Metropolitul Arcadie adunării, spunând c'a depus jurământul și-a fost sântit de către s-tul sinod. Metropolitul arăta comisarului imperial în limba germană devotamentul său și să binevoască a depune în numele său la treptele înaltului tron asigurările de fidelitate și cum-că va implini toate așteptările prea-înalte.

Comisarul sinodului archid. Calinescu dă protopopului catedral Reus să-i citească decretul de denumire întru delegat sinodal pe ziua instalării. Apoi delegatul Calinescu cere delat Metropolit singelia și cetesce „syngelia sinodală“ despre chirotonia întru archiereu, subscrisă de către episcopii sufragani. Syngelia era scrisă în românesce și slovă bisericească. Trei salve de batalion și tragerea campanelor răspund ecoul în depărtare. Delegatul bineventeză pe Metropolit și-l rógă a se apropia de tronul metropolitan, ăr pe reprezentanții preoțimeii și ai lumenilor din întreaga Metropolia îi invită să-l întroniseze. Aceștia încunjură pe Metropolit, i-se închină cu devotament și ridicându-l, îl pun pe tronul arhieresc, apoi închinându-i-se îi sărută pe rând mâna. Delegatul sinodal îi predă crucea de mână și I. P. S. Sa dă

binecuvântarea arhierescă. Salve de batalion, sunet de săcălușuri opresc sunetul clopotelor.

Comisarul imperial ține cuvântare către publicul adunat, invitând la fidelitate către împărat și ascultare către noul prelat, dorind o bună înțelegere reciprocă. Urmă apoi liturgia oficiată de Metropolit în sobor mare. După liturgiă, comisarul împărătesc a fost condus de deputațiunea amintită acasă în sunetul salvelor și al muziceii militare. Metropolitul, însoțit de preoțime, a fost condus la palatul residenței.

La orele 2 p. m. consilierul guvernial Pompe a predat Metropolitului temporaliele în prezența comisarului imperial contele Goëss, care ședea în dreapta Metropolitului la masă cu inventariile. În dreapta salei instalării, în semiceret, erau membrii consistoriului, proistoșii mănăstirilor și funcționarii consistoriului; în stânga profesorii facultății teologice, cateheții școlilor medii și populare, preoțimea din Archidieceșă cu protopopii și asistenții, ăr în mijlocul salei reprezentanții patronilor bisericești și epitropii.

Procesul verbal s'a alcătuit, cetit și subscris de către Metropolit, comisar și consilier. Metropolitul mulțami comisarului imperial și-l asigură, că va întrebuința cu demnitate temporaliele predate prin sigilul arhieresc și cheile. Comisarul felicită pe Metropolit, dorindu-i ani mulți și putere, și a fost petrecut până la scări de Metropolit, ăr de deputațiunea amintită până la portalul residenței.

Felicităm pre Eminența Sa I. P. S. D. Arhieriepiscop și Metropolit, și rugăm pe Dumnezeu să-i ajute ca să arhierescă cu cel mai bun succes clerul și poporul din Archidieceșă Bucovinii.

Nr. 2429.

Cerculariu

cătră toate oficiile protopresbiterale și parohiale.

Înaltul Ministeriu regesc ne-a comunicat sub 6 Maiu a. c. Nr. 1171 consemnarea cărților, a căroră întrebuințare în școli este oprită, adecă pentru cari să pedepsesc învățătorii, cari s'ar găsi proprunând din acelea.

Din citata consemnare de cărți oprite înșăm-năm aici mai la vale cele tiparite în limba română și anume:

1) „Almanachul romanului pe anul 1891“ Bucureșci. Tip. „Românul“ 1861. ord. sub. Nr. 66898, 1894 în 1895.

2) Mihaïu Berariu „Curs de limba germană“ Bucureșci 1888. ord. sub. Nr. 1892/15.501.

3) Dimitriu Bolintinean „Viața lui Stefan vodă cel mare“ Bucureșci, tipografia lui Stefan Rassidescu 1863 12 pag. 192. veđ N. 60140/1894 în 1895.

4) Dimitrie Bolintinean „Legende noue“ Bucureșci 1862.

ord. Nr. 66898/1894 în 1895.

- 5) Eugeniu Bordeaux „Mapa țărilor tinătoare de corónă Ungariei“ Kolozsvár.
ord. Nr. 1883/40784.
- 6) „Cântece de irođi la Nascerea Domnului“ Brasso. ord. din 1889 Nr. 16084/1888.
- 7) „Carte de cetire“ prelucrată de o asoțiație de învățatori Tom. I și II.
ord. 1880/23845.
- 8) Carte de cetire prelucrată de o asoțiație de învățatori — Partea III. Bucuresci. Librăria Socecu & comp. 1877.
ord. din 1895 Nr. 66898/1894.
- 9) „Compendiu de geografia universală“ de Teodor Ceonțea. Edițiunea II. 1884.
ord. Nr. 1893/49703.
- 10) Daniil Dimitrie: „Culegere de poezii și legende populare“ Iasi-1893.
ord. din 1895 Nr. 66895/1894.
- 11) I. Darius: „Arion sau culegere de cântări naționale“ (Brasso) 1889 16084/1888.
- 12) Meletie Dregiciu: „Istoria ungariei în compendiu“ Timișoara 1874 ord. 1877/18,034.
- 13) I. Felkl „Pământul edat de I. Felkl în Praga, românește de Ioan Simu.
Nr. 1889/42045.
- 14) M. C. Florentin: „Notițe din Istoria Românilor“ Bucuresci ord. Nr. 1887/10034.
- 15) Dr. Vasilie Glodariu: „Vocabulariu complet pentru opurile lui Caiu Caesare Brașov. 1871 ord. 1892/15501.
- 16) Dr. Alisandru Grama: „Elemente de istorie bisericească universală etc.“ Nr. 1884/21647.
- 17) Dimitrie Gusti: „Retorica“ ord. N. 1884 21647.
- 18) „Biserica și școlă“ foia periodică Galați 1895. Nr. 66898/1894.
- 19) Horea B. C. „Amor și patria“ poezie de Brutu Catone“ Turin 1869. ord. 1895 Nr. 66898 1894.
- 20) Ilie Ighel: „Melancolia“ versuri. Bucuresci 1892 ord. din 1895 Nr. 60898/1894.
- 21) V. Samuil Isopescul: „Elemente de geografia comparativă pentru clasele inferioare și mijlocie de gimnasia, școlă reale și alte școle coordonate.“ Cernauța 1882 ord. Nr. 1888/2022.
- 22) B. Kozenn: „Europa proiectată și desemnată“ ed. I. M. Moldovanu în Blassiu. 1889/42.045.
- 23) Laky — Fogarașan — Moldovan: „Geografia“ I. Brașov 1886 ord. N. 1892/15501.
- 24) Treb. Laureanu: Atlas geografic după L. Bonnefant acceptat pentru școlile române din ordinea M. S. Carol I Domnul Românilor.“ Paris și Budapesta 1868. ord. Nr. 1875/1337.
- 25) Treb. Lanreanu: „Istoria Românilor din timpurile cele mai vechi până în zilele noastre“ Bucuresci 1873. ord. Nr. 1875/1337.
- 26) A. George Laureanu: „Amorul meu“ cea mai nouă colecțiune de cântece noue și vechi.“
- 27) C. Simeon Manprescu: Doue conferințe ținute la Ateneul din Bêrlad (Bêrlad 1893) ord. Nr. 1895 Nr. 66898/1894.
- 28) „Curs practic și gradat de stil și compozițiuni“ de I. Manliu. Edit. V. Bucuresci 1890. ord. Nr. 1892/15501.
- 29) I. Manliu: „Poetica română pentru cursul secundariu. Bucuresci 1890 ord. Nr. 1893/28060.
- 30) I. Manliu: „Gramatica română“ Bucuresci C. Gobl. 1892 ord. Nr. 1894/13289.
- 31) I. Manliu: „Cursul de stil și compozițiuni“ (Stilistica) Bucuresci. Librăria Socecu & comp. 1885 ord. din 1895 Nr. 66898/894.
- 32) Ioan Marescu: „Curs elementariu de istoria universală pentru clasa I. (II. III) a școlilor secundare. Bucuresci Nr. 1888/2922.
- 33) Ioan Maxim: Gramatica elementară a limbii germane de Nicolau Pilția. Brașov. 1892 Nr. 1893/28060.
- 34) Dr. I. Ioan Meșota: „W. Putz, Geografia și istoria I—III. Bucuresci 1889 (1879—1880). ord. Nr. 1892/15501.
- 35) M. Michaescu: „Elementele geografice fizice și politice etc.“ Edit. III. Bucuresci (Nr. 1875/1337).
- 36) Ioan M. Moldovanu: „Geografia Ardealului pentru școlile populare“ Edit. II. Blaș 1878 Nr. 1878 32096.
- 37) Ioan M. Moldovan: Istoria Ardealului pentru școlile populare. ord. Nr. 1872/3673.
- 38) Ioan M. Moldovanu: „Istoria patriei pentru școlile populare române din Ardeal. Blas. 1875/11.129.
- 39) Andreiu Mureșianu: „Din poeziile lui A. M.“ Brașov cu tipariul lui J. Gott. 1862. Nr. 1895. 60140/1894.
- 40) S. Negoescu „Retorica“ Tipografia „Progresul“ Poesii 1983 ord. Nr. 1892/15501. și 895. 66898/1894.
- 41) Iacob Negruzzi „Convorbiri Literare“ foia periodică Nr. 3 din 1 Iunie 1889. Bucuresci. ord. 1895. 66891/1894.
- 42) N. Nicolescu: Pozițiunea și drepturile mitropolitilor români. Bucuresci. Tipografia Gutenberg 1892. 1895. 66806/1894.
43. Ciru Economu: „Crainici și Legende.“ Bucuresci 1890. 1991. 66898/1894.
44. Ioan P. Papiu: „Legendariu său carte de cetit pentru școlile românești populare de confessiunea greco-cath. Gherla 1874.
45. Vasilie Petrescu: Schițe și amintiri. Craiova 1883. 1895. 66898/1894.
46. Vasiliu Petri: Elementar sau Abecedar pentru școlile românești.“ Compus după principiile criptologiei pure. Sibiu 1874. Nr. 1875/12973.
47. Teodor Petrișor: Elemente din Constituțiunea Patriei, sau cunoșcerea drepturilor și a detorințelor cetățenești. Blaș 1877. 1878/9126.
48. Petru Maior: Istoria pentru începutul ro-

mânilor în Dacia. Budapesta și Gherla 1883. 1895. 60140/1894.

49. M. Pompiliu : „Antologia română.“ Jași 1890. 1792/15501.

50. Dr. Georgiu Popa : Istoria Universală alias istoria națiunii românești și a regatului Ungaria (Arad, 1882. Tipografia diecesei) 1886/21596.

51. D. N. Popescu „Dorul românului: colecțiune de cântece etc.“ București. 1889. 16084/1989.

52. Iustin Popfiu : „Poesiă și prosă. Tom. I. Oradea mare. Cu tipariul lui Otane Hugel. 1870. 1895. 60140/1894.

53. Stefan Popu : „Legendariu și esserciție de limbă pentru clasa a II a școalelor populare. Blaș 1872. 1877/18.888.

54) Dr. Nicolau Popu : „Geografia Ungariei și elemente din geografia generală.“ Brașov 1877. Tipografia Gott. 1886/21596.

55) Dr. Nicolau Popu : „Istoria Ungariei și elemente bin istoria generală pentru școalele populare. 1894. 52738/1893.

56) Aron Pumnul : „Lepturariu românesc.“ Viena 1862—1865. 1875/18318.

57) Putz Borseanu : „Geografia și Istoria.“ 3 tom. 1884/21647.

58) C. N. Remnicean : „Mapa Europei.“ C. N. Remnicean și edată George Ioanidu librariu, București. 1887/10034.

59) „Resunetul :“ culegere decântece naționale. Brașov 1889. 16084/1888.

60) I. V. Rusu : „Elemente de istoria Transilvaniei pentru învățatori și școalele populare române.“ Sibiu 1865.

61) Victor Rusu : „Suspnele silvelor.“ Poesii și prosă. Carlsruhe. Imprimariu Fridericu Gutsch. 1872. 120. 1895. 60140/1894.

62) Lazar Șăineanu : „Autorii românii moderni.“ București. Librăria Teodor Ioanițiu. 1891. 1895 66898/1894.

63) Silviu Selegianu : „Manual de geografă pentru tinerimea română. Viena 1871. 1875/1337.

64) Ioan Slaviciu : „Istoria universală.“ (Partea II. București) 1893/28060.

65) C. S. Staicescu : „Fragmente din autorii români și moderni.“ Edit. VII. București 1891. 1895/48302.

66) M. Strajan : „Principii de literatură.“ Craiova 1892. 1893/28060.

67) Gr. G. Tocilescu : „Istoria română pentru școalele primarie de ambele sexe. București, edițiunile din 1887, 1888 și 1889, 1891/31083.

68) Ioan Tuducescu : „Introducere în geografă.“ Arad 1881 Leop. Rethy. 1886/21596.

69) Ioan Tuducescu : „Istoria românilor.“ Manual didactic pentru școalele populare române. Arad 1876. Stefan Gyulai 1876/28324.

70) V. A. Urechia : „Legende române.“ (Bu-

curesci Librăria Socecu et comp. 1891). 1895. 66898/1894.

71) Demetriu Varna : „Geografia țărilor de sub coronă Ungariei etc. Sibiu 1875. 1877/18034.

72) Alesiu Viciu : „Legendariu românesc.“ Blaș 1884. 1892/15501.

73) Visarion Romanu : „Carte de lectură românească pentru școalele române.“ Sibiu 1873. 1877/18034.

74) G. Vladescu : „Elemente de geografă pentru clasele II. și a III. primarie.“ București 1818. 1877/1337.

75) I. Vulcanu : „Familia, foia enciclopedică și beletristică cu ilustrațiuni.“ Proprietariu redactor și editor I. Vulcan, Pesta 1895. 60140/1894.

76) I. Vulcan : „Panteonul român.“ Portretele și biografiile celebrităților române. Tom. I. Pesta 1869. Cu tipariul lui Alesandru Niocsi.“ 1895. 60/140/1894.

77) Iosif Vulcan : „Ranele națiunii române.“ Tomul I. II. Budapesta 1876. Cu tipariul lui Alesandru Niocsi. 1895. 60140/1894.

78) A. D. Xenopol : „Istoria românilor pentru clasele primarie de ambele sexe.“ București 1879. 1880/23360.

79) G. Al. Zamphirol : „Carta României cu țările vecine române seu Dacia modernă.“ București 1880/23360.

80) Dr. G. Iotu : „Ortodoxul foia eclesiastică.“ 1880. București 1895. 66898/1894.

Acestea optzeci (80) de cărți sunt oprite din școalele noastre, dimpreună cu altele germane, slovace, sârbești etc. de asemenea oprite.

Legea 28 din 1876 la §. 7 punct 5 dice următoarele : „Intrebuintarea unei cărți seu a unui recușit de învățământ, ce s'a oprit de la regimul țării, constituie faptă penală, și se pedepsește după cercustanție cu mulctă până la 300 fl. seu cu închisoare până la trii luni, și respective învățatoriul pôte fi pedepsit și cu perderea oficiului seu.“

P. T. protopresbiteri și inspectori școlari sunt poștiți a distribui fie-cărui oficiu parochial, câte un esemplar din acest cerculariu, ér oficiul parochial să îndătoroză a-l comunica și cu învățatori de școle din parochia respectivă spre șcire și orientare.

A r a d, din ședința consistorială dela 6/18 Mai 1896.

Ioan Meșianu, m. p.
episcopul Aradului.

Observări la împărțirea premiilor în școala poporală.

Un timp foarte scurt ne desparte de esamenale anuale, și fiind-că cu ocaziunea acésta, în multe locuri se împart între școlarii cei buni și diligenți premii, n'ar fi lucru de prisos a ne ocupa nițel cu chestiunea distribuirii premiilor. — De 7 ani funcționez ca învățator, în acest timp am esperiat, că

modul de astăzi cum se împart premiile între scolari, nu este nici decum ducător la scop, mai ales pentru alegerea cea rea a cărților menite pentru premii. — Ca să nu mă estind prea departe, voi vorbi numai despre distribuirea din anul trecut. —

Deputatul sinodal, M. On. Dn Dr. Ioan Hosan medic în Graefenberg, a binevoit a dăru — întru cât știu eu — diurna D-Sale de deputat sinodal din anul trecut, pentru a să cumpăra cărți, cari să se împartă în cercul D-Sale la esamenale anuale, ca premii școlarelor. O faptă măreță și laudabilă, pentru care dator mă simțesc ca și de astădată să-i esprim mulțămintă D-lui donatoriu.

S'au cumpărat apoi o mulțime de abecedare și legendare, cari au fost distribuite școlarelor din fie-care comună. — Am fost de față la 5 esamene, mărturisesc însă, că nici într'un loc n'am observat pe față școlarelor ce căpătau premiu vre-o bucurie, ci îndată ce ceteau titlul cărții, rămăneau nepăsători de cinstea ce li-să face. — Și ore pentru-ce? Am întrebat pe unul din școlari, Ióne! Nu-'ți place de carte! Ba da răspunsă, înse mai am ca și asta, pe care am învățat'o totă. — Ve să dăcă lui i'ar fi cădūt mai bine ceva nou, și necunoscut pentru dēnsul. — Abecedar, legendar, . . . le-a avut parte în decursul anului școlar. —

O istoriőră frumósă, o poveste întocmită anume pentru băieți i'ar fi causat băétului obosit, pregătindu-se pentru examen, o adevărată bucurie și totodată i'ar fi procurat pentru vacațiune o distracție plăcută.

Mai cu scop era, decât acele cărți, ce s'au distribuit ca premii, să păstrau până la începutul anului școlar și să împărțeau școlarelor sēraci din amintitele comune. —

Fiind premiile un mijloc de a recompensa diligența școlarelor buni, éle au să fie alese cu precauțiune dintre cărțile anume scrise pentru priceperea lor, și stau în legătură nemijlocită cu cunoștințele ce se propun în școlă. — Precum sunt: istoriøre și povestiri din biblioteca copiilor și nr. 28, 29, 30, 31, 32 și 33 din „biblioteca pentru toți“ scriși anume pentru copii, de Ioan Créngă.

O alegere corectă a cărților menite pentru premii, nu numai că va înveseli pre elevi, ci va avé influință binefăcătore și asupra sporiului din anul viitor de școlă; căci se va nașce o emulațiune între elevii, cari în anul trecut au căpătat premii și între ceialalți, nisuiindu-se fie-care a-și spori cunoștințele ca să fie vrednici a primi premii.

Aceste sunt puținele mele observări, ce le am la împărțirea de premii întrē școlari și le fac cu atât mai vērtoș, cu cât voesc a da prilej a-se pronunța și alți colegi asupra acestei chestiuni importante.

Temeșești la 1 Mai 1896.

Solomon Giurcóné

invēt.

Limba maternă în școlă poporală.

Nimic în lume deplin perfect. Nu putem însă susține, că înaintarea ar fi imposibilă. Atárnă nu-mai dela priceperea și voința omului: căci acestea sunt factori principali în ale progresului.

Ér omul, carele poșede acestea însușiri spirituale, înainteză mai cu ușurință și mai sigur; ér oficiantului i-să ușuréză sarcina, ce apasă umerii săi întru implinirea chemării sale. Causa însă, în acărui serviciu stă, înflorește, înainteză, simțind el numai o plăcere și bucurie în lucrarea sa.

Și dóră nicăirea nu să sēmșesce lipsa ușurării sarcinii, ca în școlă și în deosebi în acóla poporală.

Multe feluri de obiecte sunt a-să preda în școlă poporală. Și, conform naturii lor, metódu de predare al unuia să deschilinesce de celui-alalt; altcum să predă unul și tot altcum e metódu de predare a celui-alalt. De aici urmarea, că nici cei mai renumiți ómeni de școlă nu sunt incurat de plin cu metódu de fie-cărui obiect în parte.

Ér dintre obiectele de învățământ cel mai réu tractat în școléle poporale e limba maternă. Nu numai că îi lipseșce cu totul metódu de predare, dar nici pe departe nu i-să dă importanța cuvenită. Trebuie să se propună, dăc unii, că să pretinde așa ceva; denégă însă categoric importanța acestui studiu în școlă poporală. Ér greșala acés'a, pare-mi-să provine de acolo, că nu să ia în socotință scopul, pe care 'l urmărim prin acest studiu. Băiatul e Român și — bāsat pe acés'a — n'are lipsă de a învăța limba maternă. Va să dăcă, limba maternă să ia ca scop și nu ca mijloc întru ajungerea scopului.

Și care e scopul limbii materne în școlă poporală?

Fie cugetele omului cât de mari, aibă ele importanța cea mai mare, decât acelea nu se predau, ori pun pe papir în o formă corectă, bine încheată, lipsesce puterea de a influința pe deplin asupra cetitorului, respective asupra auditoriului. Ea, limba maternă, ne învață, cum trebuie să vorbim și scriem, ca cugetele nóstre să influințeze pe deplin asupra celui-ce ne ascultă, ori ceteșce scrierile nóstre. Dăci e fórte greșit a lua în școlă poporală acest studiu mai mult ca scop, decât ca mijloc. Nu discompunerea și respective analizarea limbii e scopul școléi poporale, ci a provedé pe școlari cu cunoștințele cele mai necesare pentru cetit și scris. Prin urmare tot ce să predă cu abatere dela acest scop, e lucru zădarnic, fără nici un folos pentru școléle poporale, decât numai răpirea de timp în detrimentul altor lucruri mai folositoare.

Manualele de școlă, câte le avem de acest gen, tóte au cădūt în păcatul acesta. La arangiarea materialului au căutat a provedé băétul cu reguli peste reguli, fără nici un folos practic; e mai mult un estras în mic din Gramatica menită pentru școléle

secundare și nu e făcută în școlă și pentru școlă poporală.

În momentul, când rezultatul a fost insuficient; când băeții, părăsind școlă, n'au fost capabili a scrie fără erori nici cea mai simplă dîcere: discușiunile au început pe terenul didactic, s'au făcut modificări, nu însă în esență, ci mai mult în formă. Metodul de până aci s'a abandonat, materialul însă a rămas acelaș. Numai s'a delăturat haina veche, sdrențurósă și s'a înbrăcat în alta mai nouă, ca să înveseléscă pe un momént pe cei-ce privesc din îndepărtare la ia. Căci numai bucurie momentană pôte fi, până atunci, până omul nu vede ce este acoperit cu acel vesmément. Va să dîcă, experiența s'a făcut și cu noul metod, rezultatul însă nici de astă-dată nu este mulțămitor, pentru-că nu s'a delăturat adevărata cauză, carea impededă rezultatul dorit. Nu atât metodul e adevărata cauză, ci însuși materialul, a cărui alegere și împărțire nici pe departe nu corespunde scopului, care-l urmăresce școlă poporală prin studiul limbii materne. Aici trêbue făcută schimbarea. Și nimic admis, ce n'ar corespunde acestui scop, căci încă odată: scopul limbii materne în școlă poporală, nu e analisarea limbii, ci scrierea și vorbirea corectă.

Iuliu Grofșoreanu.

D I V E R S E.

* *Ovațiuni.* Eri a fost ședință plenară la consistoriul arhidieceșan, prima ședință plenară dela cerculariul milenariu al Escelenței Sale metropolitului nostru. La intrarea Escelenței Sale în sala ședințelor, Preacuvioșia Sa domnul arhimandrit vicariu arhiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu a adus Escelenței Sale omagiile membrilor consistoriali pentru cerculariul dat cătră clerul și poporul ortodox român din arhidieceșă din incidentul milleniului și l'a ascurat, că a vorbit din inima fie-cărui român ortodox, și totcedată și-a exprimat indignațiunea pentru atacurile nedemne la adresa Escelenței Sale din incidentul aceluia clasic cerculariu, care cerculariu va rămânea ca act de deosebită valóre în istoria arhidieceșei noastre. Plăcut suprins prin aceste manifestațiuni de aderițe, Escelenția Sa a mulțămit pentru ovațiunile, ce i se aduc, și a accentuat în deosebi, că cât timp 'l va ținea bunul Dumnezeu, totdeauna așa va lucra, după cum a lucrat în special și în acest cas corect, avënd în vedere interesele speciale ale bisericiei noastre ortodoxe române, și cele ale poporului român — scrie „Tel rom.“

* *Servițiu divin.* Sêrbălóreă pogorîrii Duchului sfânt s'a serbat și în anul acesta în biserică catedrală din Arad cu solemnitatea îndatinată. În acéstă și a oficiat sfânta liturgia îmbinată cu vecernia după tipicul țilei Înalt Pré Sânția Sa părintele Episcop Ioan Mețianu asistat de preoțimea din localitate; ér căutărilor liturgice le-a esecutat corul micșt cu multă precisiune.

* *Programa examenelor dela finea anului școl. 1895/6.* din protopresbiteratul Aradului.

La autorisarea consistorială din 15/27. Aprile a. c. Nr. 2459. primită în 7/19. Maiu a. c. pun termine pentru ținerea examenelor în acest mod: 1) În 20 Maiu (1 Iuniu) a. c. la ambele școle din Sobotel. De comisar numesc pe învăț. Ioan Vancu. 2) În Cicir și Mândruloc se vor ține în 21 Maiu (2 Iuniu). Comisar va fi tot învățatoriul Ioan Vancu. 3) În Micalaca, Vineri în 24 Maiu (5 Iuniu). De comisar denumesc pe învățatoriul Iosif Moldovanu. 4) În Arad-Gaiu, Sâmbătă 25 Maiu (6 Iuniu) Comisar va fi Iosif Moldovanu. 5) În Arad-Centru, Luni 27 Maiu (8 Iuniu). De comisar denumesc pe învățatoriul Mihai Olteanu. 6) În Arad-Perneava la ambele școli Marți 28 Maiu (9 Iuniu). De conducători denumesc pe d-l Ioan Cióră catichet la liceu, ér de comisar pe Iosif Moldovanu. 7) În Arad-Șega, Miercuri în 29 Maiu (10 Iuniu). Conducător va fi părintele Traian Vațan, ér comisar Mihai Olteanu. 8) În Batania și Törnă în 30 Maiu (11 Iuniu) aici înainte și colo după amêdi comisar 'm. va fi Mihai Olteanu. 9) În Peșca, Sâmbătă în 1/13 Iuniu, mai întâi la școlă de fete unde 'mi va fi comisar învăț. Iosif Moldovanu; ér apoi la celelalte școli 'mi va fi comisar d-na Emilia Ciorogariu. 10) În 3/15. Iuniu în Semlac. De comisar denumesc pe Georgiu Ghebeleş învățător în Peșca. 11) În Șeitin în 4/16. Iuniu. De comisar denumesc tot pe Georgiu Ghebeleş învățător în Peșca. 12) În Nădlacu la 10/22. Iuniu a. c. De comisar denumesc pe Ioan Efticiu învățător în Peșca. 13) În Cenadul-ung. la 17/29. Iuniu a. c. Aici denumesc de comisar pe Demetriu Micu din Șeitin. — Toți comisarii numiți mai sus, sê se presente punctual în comunele pentru cari sunt distinși cu rólul, dar așa ca la 8 ore se putem începe examinarea, după programa ce o vom staverii în fața locului cu domni preoți și comit. par. On. oficiu paroch sunt rugate a-se îngriji de invitarea publicului mai accesibil la examene; apoi a publica ziua ținerii examenului și în sfta biserică — cu comentarii recomandătoare — ca elevii sê se presente în vesminte sêrbătoreșei. — Arad, 1896. Maiu 11/23. Moise Bocșan, protopop. inșp. școl. cerc.

* *Cultivarea vermilor de mêtasă în Franța în anul 1895.* Numêrul cultivătorilor vermilor de mêtasă în Franța, cari de la 139,000 din 1891 au crescut în anal 1894 la 154,000, în anul 1895 a recăzut éra la numêrul din 1891. Cu tôte acestea rezultatul de 6,883.000 kg de coconi din 1891 a crescut în 1895 până la 9,300,000 kg. Prețul unui kg a fost 2'56—2'82 frs. După prețul minimal de 2'56 frs. cultivătorii au câștigat pentru cocni 17,620,480 frs. în 1891, érá 26,226,000 frs în 1895. După calcul mijlociu s'a venit deci pe un cultivătoriu în 1891 câștigul minimal de 129,58 frt, érá în 1895 câștigul minimal de 188,67 frs.

* *Populațiunea întregului Univers.* Toți locuitorii pământului sê ridică la suma de un miliard 500.600,000 și anume: 381.200,000 în Europa, 854.000.000 în Asia, 127,000,000 în Africa 133 de mil. 670,000 în America și 4,730,000 în Ocenă. Din aceștia 500,600,000 sunt creștini și anume: 105.000,000 ortodoxi. 195,600,000 catolici și 200,000,000 protestanți. Numêrul necreștinilor se ridică la 1,000,000,000 și anume:

8,000,000 evrei, 180,000,000 mohamedani și 812,000,000 păgâni.

• **Regule pentru viață.** Dormi în fie-care nop-te cel puțin șese ore. — Scôlă-te îndată ce te trezești — Incepe a lucra îndată după sculare — Mănâncă încet și nici când peste poftă. — Bea numai, ca să-ți astîmperi setea. — Umblă pe ți cel puțin două ore. — Vorbește numai, când e de lipsă și nici o dată mai mult de cât jumătate ceea ce cugeți. — Scrie numai atâta, cât pôte reprezenta numele tău. — Nu face nimic, ce pôte să-ți cauzeze neplăcere. — Prețușce banii după „împrejurări și nu mai mult, ori mai puțin de cât cum sunt vrednici; banul este un servitor bun, dar un domn rău. G. T.

* **Desvelirea monumentului lui Mozart.** S'a sêvêrșit la 21 Aprilie a. e. cu mare pompă în Viena. Monumentul renumitului artist și compositor musical, al fost construit de sculptorul Victor Tilgner, care murise numai acum înainte cu câte-va zile de sêrbarea desvâlirii. La ceremonia desvâlirii monumentului a asistat și Măjestatea Sa, mai mulți archiduci, demnitari de curte, miniștri austriaci, corpul diplomatic, generalitatea și numeroși membri din amêndouă camerele austriace. D-nul Dumba, președintele comisiuni pentru aragiarea festivității a ținut o vorbire, la care răspunse împêratul. Urmă apoi desvâlirea monumentului, între sunetele muzicii, care cânta o arie din opera „Zauberflote“, compusă de marele maestru. G. T.

Nr. 1/895—6.

Renniunea cercuală a invêt. rom. ort. din protop. Arad.

Convocare

Pe baza concludului VIII al conferinței ținute în Arad-Gaiu la 25 Octombore st. v. 1895 se convocă conferința I din a. c. care se va ținé în comuna B a t a n i a la 30 Maiu v. 11 Iunie n. 1896.

Programa

1. La ½ 5 ore dimineța intrunire la gara din Arad de unde vom merge în corpore cu trenul la Batania. (Invêtători din prejurul Bătaniei vor merge de a dreptul.)
 2. La 7 ore chemarea Duch. Sfânt în biserica ort. română.
 3. Ceschiderea conferinței prin președinte.
 4. Ascultarea examenului în șcôla locală.
 5. Desbaterea asupra examenului.
 6. Raportul presiului.
 7. Luarea dispozițiunilor pentru esecutarea concludelor adunării generale.
 8. Disertațiuni.
 9. Propuneri.
 10. Incassarea tacselor.
 11. Demisionarea biroului.
 12. Reustaurarea pe noul period de 3 ani.
- Arad la 20 Maiu s. n, 1896.

Ioan Efticiu m. p. Ios. Moldovanu m. p.
președinde notariu

Concurs.

Pentru deplinirea capelaniei temporale pe lângă veterarul paroch Aurel Popovici din Chișoda (protopresbiteratul Timișorii) se escrie prin acêsta concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în organul diecesan „Biserica și Șcôla“.

Parochia fiind de clasa a două, dela recurenții se cere ecalificațiunea prescrișă în § 15 l. b) Alesul capelan se va bucura cât timp va fi parochul în viață de jumêratea tuturor beneficiilor parochiale: din sesiune, stolă și birul usuat.

Recurenții au să-și înainteze recursele lor la Prea On. oficiu ppresbiteral al Timișorii (Fabric); și să se prezenteze în s. biserică de acolo, cu observarea §-lui 18 din Regulamentul pentru parochii — spre a-și arăta desteritatea omiletică și rituală.

Comitetul parochial

Cu consensul ppresb, Dr. TR. PUTICI m. p.

— □ —

Prin reposarea parochului George Miclêu devenind vacantă parochia a două din Secusigiu (ppresbiteratul Timișorii), pentru deplinirea ei se escrie prin acêsta concurs cu termin de 30 de zile, dela prima publicare în organul diecesan „Biserica și Șcôla.“

Beneficiul parochial, constătător din una sesiune parochială, stola și birul usuat — face anual cel puțin 800 fl. v. a. Orfanei compete, jumătate pe un an întreg, conform § 8 din Regulamentul pentru parochii.

Dela recurenți se recere ecalificațiunea prescrișă în § 15 l. a) Rêcursele sunt a se trimite la Prea On. oficiu ppresbiteral al Timișorii (Fabric). Recurenții vor avê să se prezente cu observarea § 18 din Regulamentul pentru parochii, în s. biserică de acolo, spre a-și arăta desteritatea omiletică și rituală.

Dat, din ședința comitetului parochial, ținută în Secusigiu la 2/14 Mai 1896.

Comitetul parochial.

Cu consensul ppresb.; Dr. TR. PUTICI m. p.

— □ —

Prin strêmutare devenind vacantă parochia a două din Seceani (ppresbiteratul Timișorii), în conformitate cu rezoluțiunea Ven. Consistoriu dto 8/20 Aprilie 1896 Nral 1007/96, pentru deplinirea ei prin acêsta se escrie concurs, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în organul diecesan „Biserica și Șcôla.“

Beneficiul parochial, constătător din sesiunea parochială, stola și birul usuat face cel puțin 850 fl. Deci dela recurenți se recere ecalificațiunea prescrișă în § 15 l. a) a Regulamentului pentru parochii, Recursele ajustate cu documente originale sunt a se trimite la Prea On. oficiu ppresbiteral al Timișorii (Fabric). Recurenții vor avê să se prezente cu observarea § 18 din Reg. pentru parochii, în s. biserică de acolo — spre a-și arêta desteritatea omiletică și rituală.

Comitetul parochial

Cu consensul ppresb. : Dr. TR. PUTICI m. p.

— □ —

Prin rêposarea preotului Ignatie Serb, devenind vacantă una parochie din comuna Galșa, în virtutea decisiului Ven. Consistoriu de dt. 8/20 Aprilie din an. c. Nr. 1917 prin acêsta se escrie concurs cu termin de alege-re pe 24 Iunie (6 Iulie) an. c.

Emolumintele sunt: una sesiune pământ arătoriu, birul, venitul ștolar îndatinat, cari toate la oaltă după detragerea contribuțiilor dau un venit anual de 606 fl 61 cr.

Dela recurenți se recece calificarea prescrișă în § 15 litera b., din „Regulamentul pentru parochii.” Recursele sunt a-se trimite părintelui protopop Georgiu Popovici în Șiria (Világos) până la 20 Iunie (2 Iulie) 1896 inclusive, căci cele intrate mai târziu nu se vor lua în socotință. Recurenții cu observarea §-lui 18 din citatul Regulament vor avea a-se presenta în sânta biserică spre a-și arăta desteritatea omiletică și rituală.

Dat în ședința comitetului parochial ținut în Galșa la 5/17 Maiu 1896.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu protopresbiterul GIORGIU POPOVICI m. p.

—□—

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc din **Doud**, devenit vacant prin abdicere, prin această se escrie concurs cu termin de alegere pe **20 Iulie** (1 August) a. c.

Emolumintele sunt: 1) Locuință cu grădină; 2) salar în bani 300 fl.; 3) opt orgii lemne, din care e a-se încălzi și sala de învățământ; 4) pentru conferință 5 fl.; 5) pentru scripturistică 5 fl.; 6) dela înmormântări unde va fi pofșit: a) cu liturgie 40 cr., b) fără liturgie 20 cr.

Recurenții sunt avisați a subșterne petițiunile D-lui protopop Georgiu Popovici, în Șiria (R. Világos) până esclusive 14/26 Iulie a. c., ér până în ziua alegerii a se presenta în s-ta biserică pentru a cânta.

Sé notifică că alegéndul, fără altă remunerațiune are a conduce strana.

Din ședința comitetului parochial, dela 28 Aprile (10 Mai) 1896.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: GIORGIU POPOVICI, m. p. protopresbiter.

—□—

Nr. 2325.

Se publică concurs pentru un stipendiu din fundația „Faur,” de 120 fl. anual. — Competinții vor produce a) carte de botez că sunt români ort. b) certificat de sărăciă, c) testimoniu cu calcul eminente despre progresul din anul trecut școl. d) certificat despre starea sanitară și purtarea morală, vor studia la gimnasiu, academia, universitate, școli reale superioare, politechnica, pedagogiă séu teologiă. Se preferesc recurenții din familia Faur respective Poynariu. Recursele astfel ajustate se se subșternă la Ven. Consistoriu rom. ort. în Orade până la 25 August a. c.

Arad, 1 Maiu 1896.

Ioan Meșianu, m. p.
episcopul Aradului.

—□—

Pentru deplinirea parochiei de classa a III-a din **Mély-Nádas**, protopresbiteratul Belințului, devenită vacantă prin resignarea preotului Nistor Badescu, sé escrie concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publicare.

Beneficiul parochial face: 1) Una sesiune pământ de 50 jughere și 1/2 jugher intravilan; 2) birul usuat până aci (6 pătrare grâu dela una sesiune) 3) venitul ștolar, dela 110 numere de case, — toate aceste la oaltă dau un venit anual de cel puțin 420 fl.

Recursele ajustate conform prescrișelor stat. org. și a regulamentului pentru parochii sé sé trimite părintelui protopresbiter Iosif Grădinariu, în Belincz u. p. Kiszetó; până la terminul susindicat, éră recurenții cu observarea § 18 din regulament vor avea a se presenta în biserică, spre a-și arăta desteritatea omiletică și rituală. —

Sé observă însă că nou alesul va avé în folosință se siunea numai cu începerea dela 1 Septembrie a. c.

Dat în ședința comitetului parochial, ținută în Mély-Nádas, la 21 Aprile 1896. Comitetul parochial.

Cu consensul meu: IOSIF GRĂDINARIU, m. p. ppresbiter.

—□—

Pentru întregirea definitivă a stațiunii învățătoresci dela școla rom. gr. or. confesională din comuna **Drăgoești**, protopresbiteratul Belințului prin această se escrie concurs cu termin de recurgere de **30 zile** computate dela prima publicare în acest organ oficios. —

Emolumintele împreunată cu acest post sunt următoarele: 1) Bani gata 172 fl. 50 cr. 2) 15 meți grâu. 12 meți cucuruz despoiat. 3) 2 1/2 jugere pământ arător. 4) 32 metri cubici de lemne pentru foc din cari este a sé încălzi și sala de învățământ. 5) Pentru scripturistică 5 fl. 6) Pentru participarea la conferință 5 fl. 7) Cuartir liber cu grădină de 800 st. □.

Dela competenți sé pretinde 1. Testamoniu despre absolvarea preparandiei cu succes bun, 2. Testamoniu de calificatiune, 3. Testimoniul de limba magiară. 4. Atestat dela oficiul parochial despre purtarea morală. — Recursul cu astfelu de documinte ajustat apoi, și adresat comitetului parochial — sé se trimite până la terminul sus indicat oficiului protopresbiteral în Belincz u. p. Kiszetó

În fine dela compotenți sé mai pretinde sé sé prezenteze în vreo Duminecă ori sêrbătoare în sânta biserică din loc — ear nici de cât în ziua de alegere — pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Drăgoești, la 25 Faur st. v. 1896.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: IOSIF GRĂDINARIU m. p. protopresbiter.

LICITAȚIUNE MINUENDĂ.

Pentru edificarea a-lor două școle nouș gr. ort. rom. și a cuartirelor necesarii, în comuna **Șeitin**, sé publică concurs de licitație minuendă pe ziua de **1 Iunie n. a. c. d. a. la 2 ore** în sala comunală din Șeitin.

Prețul de esclamaré 7150 fl, 15 cr.

Licitanții vor depune înainte de licitație vadiul de 10% din prețul de esclamaré.

Planul preliminarului de spese și alte condițiuni sé pot vedé la subsemnatul președinte.

Dat în ședința com. par. ținută în 10 Maiu n. 1896.

Constantin Roșcău m. p. Ioan Roman m. p.

preș. com. par.

not. com. par.

—□—

În virtutea decisului consistoriului aradan dto 4/16 Maiu a. c. Nr. 2337. pentru renovarea și lungirea bisericii, precum și pentru reedificarea turnului bis. din **Semlac**, (Szemlak) comitatul și protopresbiteratul Aradului, cu această sé escrie concurs de licitare minuendă pe 9/21 Iunie a. c., pre lângă suma maximală de 3814 fl. și 77 cr. v. a.

Competenții pot țări și vedé planul și consemnarea proiectului de spese — la fața locului — până la terminul espus, și tot până atunci își pot lua și informațiune mai detaiată dela D. ingeneriu P. Rosvan din Arad.

Celelalte condițiuni, aparținătoare la competența comitetului par. întreprindere și întreprindătoriu, încă sé pot afla, la antistia bisericăscă din Semlac, dar tot în intervalul până la terminul de licitare.

Edat în Semlac, la 10/22 Maiu 1896.

Comitetul parochial.

Conțeles cu protopopul tractual: MOISE BOCSANU, m. p.